

ПРОГРАМА ЗА КОНКУРСЕН ИЗПИТ ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЛИТЕРАТУРА

Тестът има комбиниран характер. Той включва задачи по български език и по българска литература, съставени на базата на учебните програми по тези предмети за средното училище. Тестът се състои от **три компонента**: езикови задачи, литературни задачи и задача за съставяне на текст по поставена тема.

Езиковите задачи проверяват усвояването на книжовноезиковите норми – правописни, пунктуационни, граматични, лексикални, стилистични. Основните области на проверка са: Правопис (писане на гласни и съгласни); Слято, полуслято и разделно писане на думи; Употреба на главни букви; Пунктуация (употреба на запетая и на другите пунктуационни знаци); Членуване на имената; Употреба на категорията число; Употреба на глаголни форми; Употреба на местоимения; Употреба на предлози; Значения на думи и многозначност; Синонимия, омонимия, антонимия, паронимия; Употреба на думи и устойчиви словосъчетания; Редактиране на изречения и текстове.

Литературните задачи проверяват знанията за автори, творби и факти от българската литературна история, за основни литературнотеоретични понятия (литературни родове и жанрове, сюжет и елементи на сюжета, стихосложение, тропи и фигури в езика на художествената литература). Включват се изучаваните в средното училище български поети и писатели с предвидените в училищната програма техни творби (вж. в сайта на Министерството на образованието и науката. Учебно-изпитна програма за държавен зрелостен изпит по български език и литература).

Задачата за съставяне на текст по зададена тема е творческа. Дава се възможност за избор между две теми, които предполагат да се напише съчинение с есеистична ориентация по свободен проблем или съчинение интерпретация с насоченост към конкретна проблематика от областта на българската литературна класика. Задачата проверява уменията на кандидатите да работят самостоятелно върху проблема, да построяват аргументативен тип текст, като формулират тези, разгръщат последователно и логично разсъждения и доказателства по тях, извличат изводи и обобщения, развиват общата текстова тема и нейните подразделения в стройна композиционна цялост. Важен аспект на задачата е да даде представа за степента, в която кандидатите в създаван от тях самите текст спазват правописните, пунктуационните, граматичните, лексикалните и стилистичните правила на българския книжовен език.

Оценяването на теста става чрез точкуване на всяка задача. Броят на точките за отделните задачи се определя от спецификата на задачата и конкретното ѝ условие. Събраният общ брой точки от всички задачи по определена скала се преобразува в цифрова оценка.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

Добрева, Е., И. Савова, Д. Добрев, М. Енчев. Тестове по български език и литература. Помагало за самоподготовка на кандидат-студенти. Университетско издателство Епископ Константин Преславски, Шумен, 2009.

Добрева, Е., И. Савова, Д. Добрев, М. Енчев. Помагало за самоподготовка по български език и литература. Шумен: Университетско издателство Епископ Константин Преславски, 2013.

Борис Минков, Димка Димитрова, Нели Илиева. Подготовка за държавен зрелостен изпит по български език и литература. Учебна програма 2021/2022 (Анубис). Скорпио, 2021.

Действащите учебници по български език и литература за всички класове на средното училище.